

Шакун Василь Іванович,

професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, голова Координаційного бюро з проблем кримінології НАПрН України, голова Київського міського осередку ВГО «Асоціація кримінального права України»;

Женунтій Володимир Іванович,

провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, вчений секретар Координаційного бюро з проблем кримінології НАПрН України

ПАТРІАРХ УКРАЇНСЬКОЇ КРИМІНОЛОГІЇ

Цьогоріч виповнюється 90 років з дня народження відомого українського вченого, одного із засновників Національної академії правових наук України, академіка Анатолія Петровича Закалюка. Анатолій Петрович народився 22 липня 1930 року в м. Житомирі в сім'ї службовців. У непростий повоєнний час він успішно закінчив школу та вступив на навчання до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (нині – Київський національний університет імені Тараса Шевченка) на юридичний факультет, який закінчив 1953 року з відзнакою. Доктор юридичних наук (1988), професор (1995), дійсний член (академік) Національної академії правових наук України (1993), заслужений діяч науки і техніки України (1998).

Працював помічником прокурора м. Вінниці (1953–1955), тривалий час перебував на партійній роботі. Протягом 1972–1985 рр. – у Всесоюзному НДІ МВС СРСР: заступник начальника, начальник Київської науково-дослідної лабораторії (з 1978 – філіал) Всесоюзного НДІ МВС СРСР і водночас (з 1974 року) заступник начальника цього інституту. З 1985 до 1992 року – начальник науково-дослідної лабораторії Київської вищої школи МВС СРСР ім. Ф. Е. Дзержинського. Упродовж 1992–1995 рр. – заступник начальника академії з наукової роботи (проректор з наукової роботи) – начальник відділу організації науково-дослідної роботи Української академії внутрішніх справ. З 1996-го до 2010 року – начальник Управління (відділу) у зв'язках з державними, судовими та правоохоронними органами апарату Президії Національної академії правових наук (НАПрН) України. Член Президії НАПрН

України (1993–2010). Голова Всеукраїнського координаційного бюро з проблем теорії кримінології та кримінологічних досліджень НАПрН України (1994–2010), віцепрезидент Кримінологічної асоціації України (1998–2010). Член Європейської асоціації сприяння законотворенню (EAL) (з 1999 року), міжнародної асоціації юридичної методології (з 1999 року), Європейського товариства кримінологів (ESC) (з 2001 року) [1].

Напрями наукової діяльності – демократизація правоохоронної системи України; наукове забезпечення законотворчого процесу; гармонізація українського законодавства та практики його застосування щодо запобігання і протидії злочинності згідно з європейськими рекомендаціями; кримінологічна експертиза проєктів законодавчих й інших нормативно-правових актів; методологія та перспективи кримінологічних досліджень; запобігання та протидія корупції, організованій злочинності, наркозлочинності, а також зловживанням та іншій недоброчесності під час здійснення правосуддя. Результати цих досліджень були реалізовані в законах України, указах Президента, державних програмах, концепціях, документах Координаційного комітету боротьби з корупцією та організованою злочинністю при Президентові України.

Автор і співавтор понад 140 наукових праць. Найбільш значущі з них: «Роль трудового колективу в запобіганні правопорушенням» (1973), «Громадський вплив і запобігання правопорушенням» (1975), «Прогнозування і попередження індивідуальної злочинної поведінки» (1986), «Злочини, учинені з особливою жорстокістю» (1989), «Наркозлочинність: кримінологічна характеристика та запобігання» (2006), «Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн.» (2007–2008), «Правова система України: історія, стан та перспективи: У 5 т. Т. 5. Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю» (2008), «Гармонізація українського законодавства з правом Європейського Союзу у сфері судової реформи» (2009). Автор багатьох кримінологічних методик: прогноз злочинної поведінки; комплексна її профілактика; кримінологічний аналіз злочинності; кримінологічна експертиза законопроектів тощо, які застосовують у правоохоронній практиці не лише в Україні, а й у багатьох інших державах [2].

Брав активну участь у підготовці й атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації з юридичних дисциплін. Під його науковим керівництвом/за його науковим консультуванням підготовлено та захищено близько півтора десятка дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук і три дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Був членом спеціалізованої вченої ради для захисту дисертацій на

здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (1986–1996) та кандидата/доктора юридичних наук (1996–2007) при Київській вищій школі МВС СРСР ім. Ф. Е. Дзержинського / Українській академії внутрішніх справ / Київському національному університеті внутрішніх справ (нині – Національна академія внутрішніх справ). Член Експертної ради з юридичних і політологічних наук Вищої атестаційної комісії України (1995–2007).

Нагороджений орденами «Знак Пошани» (1967) та «За заслуги» III ступеня (2005), вісьмома медалями (ювілейними та за вислугу років), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2003), лауреат премії імені Ярослава Мудрого (2008) [3].

Анатолій Петрович виховав плеяду вчених-кримінологів, які нині визначають подальші шляхи розвитку кримінологічної науки в Україні. Ключовою рисою його характеру було вміння бачити в кожній людині кращі її якості. Не випадково колектив Київського філіалу Всесоюзного НДІ МВС СРСР мав значний авторитет у суспільстві та державі, як в Україні, так і поза її межами.

До останніх днів свого життя Анатолій Петрович продовжував працювати на науковій ниві, готував нову монографію, консультував молодих учених. Анатолій Петрович Закалюк – талановитий учений, мудрий керівник, людина, яка всією душею вболівала за долю України. Він завжди був душею колективу, любив українську пісню, залюбки працював на землі та залишив незабутні спогади про себе.

На жаль, 5 травня 2010 року хвороба передчасно припинила життєвий шлях Анатолія Петровича Закалюка. Він похований у м. Києві на військовому цвинтарі.

Список використаних джерел

1. Зяблюк М. П. Закалюк Анатолій Петрович. *Юридична енциклопедія* : в 6 т. / [редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін.]. Київ : Укр. енцикл., 1898. Т. 2 : Д-Й. 1999. С. 469.

2. Закалюк Анатолій Петрович. *Національна академія правових наук України* : довідник. Вид. 4-те, переробл. та доповн. Київ : Ін Юре, 2010. С. 91–93.

3. Женунтій В. І. Життя, віддане людям, науці: До 85-річчя від дня народження А. П. Закалюка. *Інформаційний бюлетень*. 2015. № 16. С. 91–94.